

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 304/2023-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Ľubomírom Hlbočanom, Vajnorská 20, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave (Správneho súdu v Bratislave) v konaní sp. zn. 7Sa/56/2021 (sp. zn. BA-7Sa/56/2021) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 7Sa/56/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Správnemu súdu v Bratislave **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. BA-7Sa/56/2021 **k o n a ť** bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré mu **j e** Správny súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Správny súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 16. mája 2023 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhoval prikázať krajskému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznať finančné zadost'učinenie 1 500 eur a náhradu trov konania.

II.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol rozhodnutím Okresného dopravného inšpektorátu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave I (ďalej len „OR PZ BA“) zo 4. februára 2021 uznaný vinným zo spáchania dopravného priestupku, za ktorý mu bola uložená pokuta 150 eur, zákaz činnosti viesť motorové vozidlo akéhokoľvek druhu na dobu 6 mesiacov a povinnosť nahradiť trovy konania 16 eur. Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Bratislave (ďalej len „žalovaný“) rozhodnutím zo 6. mája 2021 potvrdilo rozhodnutie OR PZ BA. Sťažovateľ sa správnu žalobou vo veci správneho trestania podanou na krajskom súde 20. mája 2021 domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného. Spolu so správnu žalobou podal aj návrh na priznanie odkladného účinku správnej žaloby. Krajský súd návrh na priznanie odkladného účinku správnej žaloby uznesením č. k. 7Sa/56/2021 z 20. augusta 2021 zamietol.

3. Sťažovateľ argumentuje, že namietané konanie trvá viac ako dva roky a dosiaľ nie je v jeho veci rozhodnuté. Krajský súd je od posledného procesného úkonu (zaslanie vyjadrenia sťažovateľa na vyjadrenie žalovanému 4. novembra 2021) viac ako jeden a pol roka nečinný. Na zbytočné prieťahy upozornil urgenciami z 22. apríla 2022, 12. júla 2022 a 7. februára 2023. Urgencie vyústili 3. marca 2023, keď podal sťažnosť proti nečinnosti podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorú podpredsedníčka krajského súdu vyhodnotila ako dôvodnú (č. k. 1Spr/71/2023 z 22. marca 2023). Podľa názoru sťažovateľa vec nie je právne zložitá a nepriaznivá pandemická situácia k celkovej dĺžke konania neprispela, pretože posledný núdzový stav vyhlásený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 695 z 24. novembra 2021 platil pre celé územie Slovenskej republiky do 23. februára 2022. V správnej žalobe žiadal krajský súd rozhodnúť bez nariadenia pojednávania. Pre sťažovateľa je význam konania dôležitý najmä pre ním tvrdené neoprávnené zadržiavanie vodičského preukazu.

4. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 304/2023 z 15. júna 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

5. Správny súd vo vyjadrení uviedol, že v dôsledku prechodu výkonu súdnictva bola vec 2. júna 2023 pridelená novej zákonnej sudkyňi. Zákonná sudkyňa sa pridrжала vybavenia sťažnosti pre nečinnosť krajským súdom, v ktorej súd konštatoval prieťahy v konaní z objektívnych dôvodov, a to v podobe personálnej poddimenzovanosti správneho kolégia, na ktorú bolo opakovane upozornené Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Zákonná sudkyňa zároveň uviedla, že jej bolo pridelených 300 spisov, a poukázala na náročnosť správnej agendy. Tiež poukázala na nepriaznivú personálnu situáciu na súde, pričom z celkového počtu 44 miest sudcov je obsadených len 23 miest, z ktorých len 19 je aktívnych. Uvedené skutočnosti žiadala zákonná sudkyňa pri posúdení ústavnej sťažnosti ústavným súdom zohľadniť.

III.

6. Dňa 1. júna 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov (tzv. nová súdna mapa), ktorým bol v čl. VIII zmenený aj zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“). Podľa § 3 ods. 3 písm. b) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva z Krajského súdu v Bratislave na Správny súd v Bratislave vo všetkých veciach. Podľa § 3a ods. 2 zákona č. 371/2004 Z. z. v znení účinnom od 1. júna 2023 sídlom Správneho súdu v Bratislave je mesto Bratislava a jeho obvod tvoria územné obvody Bratislavského kraja, Nitrianskeho kraja a Trnavského kraja.

7. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako k čl. 6 ods. 1 dohovoru) už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

8. Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti vecí, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Prihliada sa aj na význam konania pre účastníkov [II. ÚS 32/02, IV. ÚS 465/2022, obdobne rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00, rozsudok z 30. 3. 2023 vo veci Roth Nevedňalová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11).

9. Predmetom konania je preskúmanie rozhodnutia v správnom trestaní, konkrétne rozhodovanie o uložení sankcií vo veci spáchania priestupku v súvislosti s dopravnou nehodou. Správne žaloby týkajúce sa správneho trestania patria medzi štandardnú, no nie prednostnú agendu správneho súdnictva. Špecifickosť tejto agendy súvisí s aplikáciou zásad trestného konania, čo má priamy vplyv na páchatel'a priestupku. V správaní sťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na celkovú dĺžku konania. Sťažovateľovi možno vytknúť iba to, že nezaplatil súdny poplatok spolu s podaním správnej žaloby a na jeho zaplatenie bol krajským súdom vyzvaný 31. mája 2021. Význam sporu pre sťažovateľa možno bádať v zadržiavaní vodičského preukazu žalovaným, čo sťažovateľa nepochybne obmedzuje v jeho bežnom živote. Sťažovateľovi bol fakticky zadržaný vodičský preukaz od 19. júla 2019 (v deň dopravnej nehody), (vyjadrenie sťažovateľa zo 7. augusta 2023).

10. Ústavný súd hodnotil dĺžku namietaného konania v trvaní viac ako dvoch rokov. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti zohľadnil aj dobu administratívneho konania, keď k dopravnej nehode došlo 19. júla 2019 (porov. III. ÚS 509/2021). Z vyjadrenia správneho súdu vyplýva, že vo veci sťažovateľa došlo k opakovanej zmene zákonného sudcu 13. júna 2022, 3. apríla 2023 a 2. júna 2023. Od podania žaloby súd vykonával administratívnu fázu konania (od 21. mája 2021

do 29. septembra 2021). Ústavný súd v postupe krajského súdu vzhliadol obdobia nečinnosti od 4. novembra 2021 do 13. júna 2022 a od 13. júna 2022 do 3. apríla 2023. Aj keď sa z chronologického prehľadu úkonov (ktorý je súčasťou vyjadrenia krajského súdu k sťažnosti) môže javiť, že v namietanom konaní sa priebežne koná, nejde o efektívne vedenie namietaného konania správnym súdom. Sťažovateľ sa snažil docieľiť čo najskoršie rozhodnutie vo veci urgenciami z 22. apríla 2022, 12. júla 2022 a 7. februára 2023 a sťažnosťou pre nečinnosť z 3. marca 2023. Ústavný súd si je vedomý, že aj keď správny súd nevykonáva procesné úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci, to neznamená, že sa vecou vôbec nezaobrá a že je nečinný. Primárne ale úlohou správneho súdu je posúdiť vecnú správnosť rozhodnutia o uložení sankcií vo veci priestupku (III. ÚS 656/2022).

11. Správny súd ospravedlňoval dĺžku konania vysokým nápadom vecí, náročnosťou agendy a nepriaznivou personálnou situáciou na novozriadenom správnom súde. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k účastníkom konania, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu (III. ÚS 189/2023).

12. Ústavný súd vychádzal zo svojej ustálenej rozhodovacej praxe, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou a nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (III. ÚS 635/2022, III. ÚS 660/2022). Podľa tzv. princípu procesnej ekonomie si správne súdy určujú poradie jednotlivých procesných úkonov tak, aby konania boli rýchle a hospodárne (§ 5 ods. 7 Správneho súdneho poriadku).

13. Ústavným súdom posúdené okolnosti odôvodňujú vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Dotknutá vec sťažovateľa dosiaľ nie je rozhodnutá a vo vyjadrení správneho súdu rezonovali skôr obavy z nadmerného zaťaženia príslušného oddelenia ako priaznivé očakávania, čo sa týka včasného vybavenia veci (III. ÚS 30/2021). Ústavný súd aj z uvedeného dôvodu doplnil ochranu o uloženie príkazu vo veci konať [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

IV.

14. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

15. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 1 500 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad bez pochybnosti ide aj v preskúmvanej veci. Aj keď už uplynul čas stanovený sankciou

zákazu činnosti, musí sa brať do úvahy jej povaha. Využívanie vodičského preukazu patrí k bežnej, a nie výnimočnej súčasťi života a podľa sťažovateľa vodičský preukaz využíval. Zákazom činnosti sa preto zasiahlo do života sťažovateľa podstatne. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti. Stav právnej neistoty nezanedbateľne vplýva na kvalitu života sťažovateľa. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania, povahu a význam dotknutých práv, namietanú dĺžku konania, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadost'učinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023), ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi 500 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

V.

16. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 530,86 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) vrátane 20 % DPH.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2023

Robert Šorl
predseda senátu